

Kwaliteitskaart

Kaart	Burgerschap
Verantwoordelijke(n)	Directeur
Voor wie	Allen
Geëvalueerd op	28-08-2026

Inleiding/aanleiding

Met ingang van 1 februari 2006 is er een wettelijke verplichting voor scholen om actief burgerschap (en sociale integratie) te bevorderen. Doel is onder meer om burgers van jongs af aan kennis te laten nemen van de rechten en plichten die bij het staatsburgerschap horen. Actief burgerschap in de zin van deze wetgeving heeft betrekking op het kunnen en willen participeren in de samenleving. Per 1 augustus 2021 zijn scholen verplicht om een doelgericht en samenhangend aanbod voor burgerschap te formuleren. In feite is burgerschap en sociale integratie geen nieuwe taak. Onze school geeft daar al lange tijd en op allerlei manieren vorm aan. Het vormt een integraal deel van onze pedagogische opdracht, van de sociale- en levensbeschouwelijke vorming. Wij zien dan ook deze kwaliteitskaart als een mooi overzicht van alle leeractiviteiten, een verzameling van alle raakvlakken van burgerschapsonderwijs en een manier om ons burgerschapsonderwijs goed in kaart te brengen en hierop te kunnen reflecteren. De structuur volgt de drie wettelijke domeinen die de Onderwijsinspectie hanteert.

1. Visie en doelstellingen

Visie

OBS De Arcade beschouwt burgerschapsvorming als een integraal onderdeel van onze pedagogische opdracht, verankerd in onze visie 'onderwijs met aandacht voor elkaar'. Als openbare school bereiden wij leerlingen voor op participatie in de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.

Onze missie is om leerlingen uit te laten groeien tot eigentijdse, sociaal betrokken mensen die hun plek weten in de maatschappij. De school fungeert als een veilige '**oefenplaats**' waar democratische waarden niet alleen geleerd, maar ook geleefd worden.

Wij hanteren vijf kernwaarden die leidend zijn aan ons burgerschapsonderwijs:

Betrokkenheid: Actief deelnemen aan de wereld om je heen.

Nieuwsgierigheid: De wereld en de ander willen ontdekken en begrijpen.

Zelfstandigheid: Zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid nemen.

Zelfvertrouwen: Sterk genoeg zijn om een plek in de samenleving op te eisen.

Samenwerken: Verbinden ondanks verschillen.

Doelstellingen

- Leerlingen ontwikkelen de kennis, vaardigheden en houding om actief deel te nemen aan de samenleving.
- Leerlingen leren omgaan met diversiteit op een respectvolle manier binnen de kaders van de democratische rechtsstaat.
- Leerlingen vormen een eigen mening op basis van feiten en waarden.

2. Het Drie-domeinenmodel

Ons aanbod is doelgericht, samenhangend en ingedeeld volgens de drie verplichte domeinen uit de wetgeving.

Domein 1: Democratische Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen hebben kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden.

Aanbod op OBS De Arcade:

- Kennisoverdracht: Structurele aandacht voor de democratische rechtsstaat, de Grondwet en mensenrechten binnen de methode Leskracht (thema's maatschappij) en taalmethodiek Staal.
- Democratisch proces: Een actieve Leerlingenraad (groep 5 t/m 8) vergadert 8 keer per jaar met de directie. Leerlingen oefenen hier met inspraak, agendering en besluitvorming over schoolbeleid.
- Specifieke projecten:
 - Derde Kamer (groep 7): Oriëntatie op de Tweede Kamer, Prinsjesdag en de begroting.
 - 4-5 Mei Denkboek (groep 7) en Anne Frank Krant (groep 8): Historisch bewustzijn, vrijheidseducatie en reflectie op dictatuur vs. democratie.
 - Jeugdjournaal: Wekelijkse bespreking van actuele politieke en maatschappelijke gebeurtenissen (groep 5 t/m 8) om nieuwsgebeurtenissen te duiden.
- Vaardigheden: Leerlingen leren het onderscheid te maken tussen feit en mening, standpunten te onderbouwen en respectvol te debatteren.

Domein 2: Sociaal-Maatschappelijke Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen ontwikkelen sociale en maatschappelijke competenties om deel uit te maken van – en bij te dragen aan – de samenleving.

Aanbod op OBS De Arcade:

- Sociale veiligheid & Weerbaarheid: Verplichte wekelijkse Kanjertraining door een gecertificeerd team. Focus op vertrouwen, pestpreventie, conflicthantering en sociale redzaamheid. Monitoring vindt plaats via het KanVAS-systeem (sociogrammen, vragenlijsten).
- Participatie & Initiatief:
 - Stichting Move (groep 6 t/m 8): Projecten gericht op kansengelijkheid, talentontwikkeling en maatschappelijke actie.

- Goede Doelen project (groep 8): Leerlingen organiseren zelfstandig een actie voor een maatschappelijk doel.
- Medezeggenschap: Leerlingen stellen mede de regels en normen in de klas vast.
- Welbevinden & Communicatie:
 - Kriebels in je buik: Structurele relationele en seksuele vorming, verspreid over het hele schooljaar (niet geconcentreerd in één week).
 - Dag van de Scheiding: Specifieke aandacht en erkenning voor kinderen met gescheiden ouders.
 - Kindertelefoon-lessen: 'Praten lucht op' om drempels voor hulpvragen te verlagen.
- Media & Informatie: Deelname aan MediaMasters en integratie van 21st Century Skills (digitale geletterdheid, kritisch omgaan met informatie en desinformatie).

Domein 3: Identiteit en Diversiteit

Doel: Leerlingen hebben kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid.

Aanbod op OBS De Arcade:

- Openbaar Karakter: Als openbare school staan wij open voor iedereen. De grote diversiteit in onze populatie (hoog spreidingsgetal) wordt ingezet als leermiddel; verschillen in geloof, cultuur en achtergrond worden gezien als verrijking.
- Houding van het personeel: Leerkrachten geven neutraal onderwijs (ventileren geen eigen politieke of religieuze opinie), maar bewaken en dragen actief de democratische basiswaarden uit (gelijkwaardigheid, vrijheid van meningsuiting, non-discriminatie). Extremisme en ongenueanceerd denken worden actief bevraagd.
- Specifieke activiteiten:
 - Paarse Vrijdag: Schoolbrede aandacht voor LHBTIQ+-acceptatie en het thema 'mogen zijn wie je bent'.
 - Leskracht thema 'Sint Juttemis': Kennismaking met diverse religies, levensovertuigingen en rituelen.
 - Huisje Boompje Beestje: Programma over identiteit, anders-zijn en empathie (groep 3 t/m 5).
 - Expliciete lessenseries: Aandacht voor discriminatie, stereotypering en vooroordelen binnen de Kanjertraining en Leskracht.

3. Borging in de Schoolcultuur

Burgerschap is bij ons geen losstaand vak, maar doordrenkt de gehele schoolcultuur en organisatie.

- **Voorbeeldgedrag:** Het team leeft de normen van respect, gelijkwaardigheid en open dialoog actief voor.
- **Veilig klimaat:** Er geldt een duidelijke norm tegen pesten en uitsluiting. Incidenten worden niet alleen opgelost, maar gebruikt als leermoment (herstelgerichte aanpak).
- **Omgeving:** Ouders en de buurt worden betrokken bij schoolactiviteiten; de school opent haar deuren voor maatschappelijke organisaties (cohesie).

4. Monitoring en Evaluatie

Om te voldoen aan de wettelijke verplichting tot monitoring van de effectiviteit van het burgerschapsonderwijs en de sociale veiligheid, hanteren wij de volgende cyclus:

A. Kennis en Vaardigheden

- Beoordeling van leerlingproducten (presentaties, muurkranten, rollenspellen) binnen de methode **Leskracht** aan de hand van vaste criteria (rubrics). Hierin worden kennis, vaardigheden en houding meegenomen.

B. Sociale Veiligheid en Schoolklimaat

Monitoring vindt jaarlijks plaats via het **Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS)**:

- COTAN-gecertificeerde leerlingvragenlijst.
- Docent- en oudertevredenheidsonderzoek.
- Sociogrammen per groep.
- Sociale Veiligheidslijst (verplicht onderdeel voor wet Sociale Veiligheid).

C. Evaluatiecyclus De directie evalueert de uitkomsten van de monitoring jaarlijks (laatst: 29-03-2026). Deze uitkomsten worden vertaald naar beleidsmatige bijsturing in het Schoolondersteuningsprofiel (SOP) en de Schoolgids.

5. Verantwoording

Dit document vormt de basis voor de verplichte paragraaf burgerschap in de schoolgids en voor de verantwoording richting de Inspectie van het Onderwijs. Het aanbod is specifiek afgestemd op de populatie van OBS De Arcade (grote diversiteit in gezinskenmerken) en garandeert een doorgaande leerlijn van groep 1 tot 8.

BIJLAGE I

Kwaliteitskaart Kanjertraining en Burgerschap

ALGEMEEN

Uitgangspunten en doelstellingen van de methode

Doel: "De Kanjertraining heeft tot doel sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting en sociaal teruggetrokken gedrag te voorkomen of te verminderen en het welbevinden te vergroten bij kinderen en jongeren. Om deze doelen te bereiken wordt in de training gewerkt aan vier voorwaardelijke doelen: 1 Kennis: kinderen hebben kennis en inzicht in gedrag en de gevolgen hiervan voor de ander. 2 Vaardigheden: kinderen hebben meer sociale vaardigheden en minder meeloopgedrag. 3 Motivatie: kinderen zijn meer gemotiveerd om zich sociaal te gedragen. 4 Verantwoordelijkheidsbesef: kinderen zijn zich bewust dat je kunt kiezen hoe je je gedraagt en ervaren hierin meer zelfvertrouwen. In het onderwijs heeft bovenstaande tot doel een veilige sfeer in de klas en op school te creëren." Zie ook [Factsheet Burgerschap Kanjertraining](#).

Aanpak: "De Kanjertraining wordt schoolbreed ingezet en bevat lessen die wekelijks of om de week gegeven kunnen worden. De aanpak van de Kanjertraining komt ook tot uiting in leerkrachtgedrag, schoolbeleid en ouderparticipatie. Op psychologenpraktijken wordt de training gegeven in tien lessen van 1,5 uur aan groepen kinderen met hun ouders."

Korte beschrijving van visie op burgerschapsvorming

De methode geeft in de handleidingen aan in welke onderdelen van de 'Wet Actief Burgerschap en Sociale Integratie' de verschillende Kanjerboeken als geheel volledig voldoen aan onderdelen van deze wet." Uit de analyseresultaten blijkt dat 'Kanjertaining' aandacht besteedt aan de drie kernconcepten (democratie, participatie en identiteit) van actief burgerschap en sociale integratie. Het kernconcept 'democratie' krijgt echter de minste aandacht.

INHOUDELIJKE ASPECTEN

Democratie

Democratische rechtstaat Bij de analyse van het hoofdthema democratische rechtsstaat is onderzoek gedaan naar de volgende thema's: parlementaire democratie, landsbestuur, gemeentelijk bestuur en internationale samenwerking. Er blijkt geen aandacht te zijn voor het thema parlementaire democratie, waarbij specifiek gelet is op de onderwerpen 'stemrecht', 'verkiezingen', 'politieke partijen' en 'scheiding van kerk en staat'. Er is eveneens geen aandacht voor het thema landsbestuur. Onderwerpen als 'regering' en 'Eerste en Tweede Kamer' komen niet aan de orde. Ook is er geen aandacht voor het gemeentelijk bestuur, noch voor internationale samenwerking. Bij dat laatste thema is gekeken naar onderwerpen als 'Europese Unie' en 'Verenigde Naties'.

Democratische basiswaarden

Bij democratische basiswaarden is gekeken naar thema's als gelijkwaardigheid en vrijheid van meningsuiting. Wat betreft gelijkwaardigheid is er aandacht voor 'Artikel 1 van de Grondwet' en voor het 'verbod op discriminatie en antisemitisme'. Zie bijvoorbeeld Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs, p. 7. Hier staat op eenvoudige wijze de Nederlandse grondwet weergegeven. Artikel 1 tot met 10 staan daar vermeld. Geconstateerd is dat er veel aandacht is voor het thema vrijheid van meningsuiting. Dat blijkt onder andere uit het benoemen van de artikelen 5, 7 en 9 van de Grondwet in 'Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs, p. 7'.

Rechten en plichten

Bij rechten en plichten is gekeken naar de thema's wetten en verklaringen en kinderrechten. Vastgesteld is dat er aandacht is voor wetten en verklaringen, met name voor de onderwerpen 'wetten' en 'Grondwet'. Er is echter geen aandacht voor de onderwerpen 'Universele Verklaring voor de Rechten van de mens' en 'Rechten van het Kind (genoemd als term)'. Ook het thema kinderrechten komt aan bod. Er is gekeken naar de onderwerpen 'bescherming van het kind', 'recht op bestaanszekerheid', 'recht op onderwijs', 'verbod op kinderarbeid', 'recht op een naam en nationaliteit' en 'recht op deelname aan het maatschappelijke en culturele leven'.

Participatie

Verantwoordelijkheid

Met betrekking tot verantwoordelijkheid is er aandacht voor het thema solidariteit en dan vooral voor de onderwerpen 'inzetten voor algemeen belang' en 'opkomen voor (on)rechtvaardigheid'.

Communicatie

Bij de analyse van het hoofdthema communicatie is gelet op de thema's vormen van communicatie en pesten. Beide aspecten krijgen veel aandacht. Bij het thema vormen van communicatie gaat het in Kanjertraining om de onderwerpen 'verbale- en non-verbale communicatie', 'positieve- en negatieve communicatiedoelen' en 'verschillende vormen van communiceren'. Onderwerpen die bij het thema pesten aan bod komen zijn: 'vormen van pesten' en 'verschil tussen pesten en plagen'. In 'Leskernen groep 4, Max en de klas plus het werkboek, les 6, p. 22' gaat het over: gevoelswoorden, ik voel me gehoord, gezien, begrepen, afgewezen, aanvaard. Ook komen verschillende soorten conflicten aan de orde: bijvoorbeeld dagelijkse pesterijen, irritaties.

Participatie

Er is aandacht voor het thema participatie in de samenleving, en dan vooral voor het onderwerp 'publiek debat'. Het onderwerp 'inspraak en medezeggenschap' krijgt echter geen aandacht.

Identiteit

Wie ben ik?

Voor wat betreft het hoofdthema wie ben ik is vooral gekeken naar de thema's zelfbeeld, zelfwaardering, de eigen achtergrond en identiteit. Vastgesteld is dat er veel aandacht is voor het thema zelfbeeld, net als voor de thema's zelfwaardering en eigen achtergrond. Een voorbeeld van zelfwaardering staat in 'Leskernen groep 3, Max en de Vogel, les 3, p. 22'. Een verwijzing naar het thema eigen achtergrond staat in de leskernen van alle Kanjerboeken. De lessen zijn zo ontwikkeld dat ouders hierbij aanwezig kunnen zijn. Er is geen aandacht voor het thema identiteit.

Geestelijke stromingen

Er is aandacht voor het thema geloof en spiritualiteit, maar niet gezien vanuit de onderwerpen 'vrijheid van godsdienst' of 'symboliek, rituelen'. Voor het thema geestelijke stromingen is eveneens aandacht, vooral voor de verschillende godsdiensten zoals het christendom, de islam, het Jodendom, het boeddhisme en het hindoeïsme. Er is geen aandacht voor het humanisme. *Multiculturele samenleving*

samenleving

Wat betreft het hoofdthema multiculturele samenleving is gekeken naar de thema's diversiteit, etnische groepen in de samenleving en nationale identiteit. Diversiteit krijgt geen aandacht. Daarbij is gescreend op de onderwerpen 'migratie, migranten', 'allochtonen, autochtonen', 'veranderingen in de bevolkingssamenstelling onder invloed van migratie' en 'integratie en culturele identiteit.' Er is wel veel aandacht voor het thema etnische groepen in de samenleving, met als onderwerpen 'culturele gewoonten en gebruiken', 'culturele feesten' en 'uitingen van culturen en religies in ons straatbeeld'. Het thema nationale identiteit met als onderwerpen 'Koningsdag, volkslied', '4/5 mei' en 'monumenten' komt niet aan bod.

Respect voor diversiteit

Het hoofdthema respect en diversiteit is vanuit de thema's waarden en normen, ik en de ander, tolerantie en seksuele diversiteit benaderd. Vastgesteld is dat er veel aandacht is voor het thema

waarden en normen. In 'Leskernen groep 8, WB. deel 3, les 5, p. 24' krijgen leerlingen inzicht in de straatcultuur en cultuur van wederzijds respect. Hoe wordt een ruzie opgelost in de verschillende culturen? Wat kunnen we van elkaar leren? Tevens blijkt dat er veel aandacht is voor het thema ik en de ander. In 'Leskernen groep 7, WB deel 2, les 6, p. 23' leren leerlingen kritisch na te denken en verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen doen en laten. 3 Ook onderwerpen rondom het thema tolerantie komen aan bod. In 'Leskernen groep 8, WB deel 3, les 2, p. 12' gaat het over 'De klas en ik'. Hoe ga je om met naar gedrag als je lastig wordt gevallen? Conflictbeheersing. Leerlingen geven hun mening over school en beoordelen zichzelf. Durf jij je eigen mening te geven? Aan het thema seksuele diversiteit wordt veel aandacht besteed. De lessenreeks 'Max en seksualiteit' is beschikbaar met als onderwerp 'Anders zijn'. Verder gaat het bij dit thema over hoe Marokkaanse jongeren staan tegenover homo's en homogeweld. Daarbij komt ook een moslimspreker aan het woord.

DIDACTISCHE ASPECTEN

De meeste opdrachten zijn gebaseerd op sociale integratie en actief burgerschap. Het kernconcept democratie komt minder aan de orde, maar thema's als participatie en identiteit krijgen wel de nodige aandacht. Er is veel aandacht voor de didactische aspecten kritische meningsvorming, respectvol communiceren en samenwerken met elkaar, verkennen van de eigen identiteit, kritische reflecteren op zichzelf en op anderen.

Leerlingen worden uitgenodigd tot **kritische meningsvorming** onder andere door te discussiëren. Uit de analyse blijkt dat er geen aandacht is voor het verzamelen van informatie en het lezen en volgen van media, en dus ook niet voor het beoordelen van informatie via deze media, maar het internet komt wel aan de orde. Er is veel aandacht voor het vormen van een eigen mening en voor discussiëren, waarbij gebruik gemaakt wordt van argumenteren om een eigen standpunt te verdedigen.

Veel activiteiten nodigen leerlingen uit tot **respectvolle communicatie**. Zo is er ruim aandacht voor het delen van eigen gevoelens en ervaringen, het verplaatsen in de ander en het aangaan van een dialoog. Bij het onderdeel dialoog aangaan, blijkt dat leerlingen reflecteren op eigen opvattingen en leren omgaan met kritiek.

Leerlingen worden uitgenodigd tot **respectvol samenwerken**. Zo is er veel aandacht voor het samenspelen en samenwerken, ook in gemengde groepen. Daarbij wordt leerlingen geleerd overeenkomsten en verschillen tussen mensen te zien en te waarderen, en te zorgen voor een positieve werkrelatie en een goed gespreksklimaat. Bij dit alles reflecteren ze veelvuldig op hun eigen gedrag en dat van anderen.

Er zijn veel activiteiten die gericht zijn op persoonlijke identificatie en **verkennen van de eigen identiteit** en leefwereld en achtergronden van leerlingen. Wat betreft identiteit gaat het daarbij vooral om voorkeuren, opvattingen, capaciteiten, mogelijkheden en beperkingen van leerlingen.

Door specifieke activiteiten worden leerlingen uitgenodigd tot **kritische reflectie**, zo is er veel aandacht voor reflectie op eigen gedrag en reflectie op het gedrag en leven van anderen. Reflectie op de rol van mensen- en kinderrechten in het dagelijks leven en reflectie op vormen van discriminatie in het dagelijks leven krijgen echter geen aandacht.

Leerlingen worden middels een groot aantal activiteiten uitgenodigd tot **discussie**. Er is aandacht is voor het formuleren van argumenten, het verdedigen van een eigen standpunt in een discussie, het begrijpen en weergeven van standpunten van anderen, het bieden van ruimte voor standpunten van anderen en, waar nodig, het bijstellen van het eigen standpunt.

Er zijn activiteiten die gericht zijn op het **behartigen van belangen** van anderen, zoals het opkomen voor anderen, maar er is geen aandacht voor het verwoorden van de standpunten van een groep, het werven van medestanders of voor onderhandelen.

Wat betreft het uitnodigen van leerlingen tot het **hanteren van conflicten**, is er veel aandacht voor het benoemen en bespreekbaar maken van problemen in de klas, het aandragen van oplossingen, het bijdragen van een goed gespreksklimaat en het bemiddelen bij conflicten op schoolniveau.

Op het niveau van leertaken, klas en school zijn er geen activiteiten die leerlingen actief betrekken bij **besluitvorming**. Aan de volgende zaken wordt geen aandacht besteedt: meedenken over inrichting van het leren, maken van afspraken in de groep en organiseren van groepswerk, klassenberaad, meedenken over inrichting van de klas, meebepalen van schoolbeleid of schoolactiviteit en de leerlingenraad.

Er zijn activiteiten die leerlingen uitnodigen tot het initiëren en organiseren van activiteiten gericht op **verbetering van de leefbaarheid** in de klas. Er is veel aandacht voor het helpen van medeleerlingen en meedenken over verbetering van de leefbaarheid in de klas, maar er is echter geen aandacht voor het onderhoud van de klas en het organiseren van een feest of uitje. Op het gebied van de school of de omgeving van de school en de samenleving zijn er geen activiteiten gericht op de verbetering van de leefbaarheid.

Er is veel aandacht voor activiteiten met en voor ouders waarbij de **buitenwereld** betrokken wordt. Er is echter geen aandacht voor het bezoek aan instanties, het bezoek van personen aan de school of het bezoek aan een monument of herdenkingsplaats.

BIJLAGE II

Sociaal Emotionele Vorming

Doel.

Een veilig schoolklimaat ontwikkelen en een bijdrage leveren aan en een gezonde ontwikkeling van alle leerlingen.

Middel.

De kanjertraining en de methode Kriebels in je buik vormen samen het aanbod voor de ontwikkeling van de sociale en emotionele ontwikkeling.

Waarom De Kanjertraining?

Kanjertraining is een gedegen lesmethodiek voor burgerschap en het aanleren van sociale vaardigheden. Met de Kanjertraining hebben wij een duidelijke visie in handen voor kinderen, leerkrachten en ouders, zodat zij zich op een positieve manier weten te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. We creëren oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn. Kernwoorden van de Kanjertraining zijn: vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid. We werken met het sociale veiligheidsprotocol van de Kanjertraining.

Voor meer informatie verwijzen we naar: [Factsheet Burgerschap Kanjertraining](#) en [Kanjertaining, voor rust en vertrouwen in de klas - Kanjertraining | Kanjertraining, kanjer, tijger.](#)

Waarom Kriebels in je buik?

Leerlingen komen al vroeg van alles tegen dat te maken heeft met relaties en seksualiteit. Ze ontdekken hun lichaam, de verschillen tussen jongens en meisjes en ze komen in de puberteit. Ze gaan vriendschappen en andere relaties aan, worden verliefd en ontdekken hun seksuele identiteit. Daarbij is het belangrijk dat ze hun eigen wensen en grenzen kunnen communiceren en die van anderen respecteren. Door op jonge leeftijd te starten met relationele en seksuele vorming, raken leerlingen vertrouwd met het thema en durven ze eerder vragen te stellen over seksualiteit. Leerlingen ontdekken op een veilige manier wat ze belangrijk vinden in het contact met anderen en het wordt makkelijker voor ze om te praten over relaties en seksualiteit. Leerlingen krijgen betrouwbare informatie, ontwikkelen waarden en normen, worden weerbaarder en leren respectvol met elkaar om te gaan. Relationele en seksuele vorming en een veilig leerklimaat helpen leerlingen bij een gezonde seksuele ontwikkeling.

Voor meer informatie verwijzen we naar: [Informatie over het lespakket Kriebels in je Buik Voor ouders](#)

Opbouw van de cyclus.

- Kanjertraining wordt iedere week door de groepsleerkracht gegeven.
- Iedere laatste week van de maand staat relaties en seksualiteit op het lesrooster.

Afspraken.

- De school beschikt over een kanjercoördinator.
- De school beschikt over een antipestcoördinator.
- Iedere leerkracht is volledig geschoold voor het geven van de Kanjertraining.
- Jaarlijks worden leerkrachten geschoold in het geven van lessen Kriebels in je buik en sociaal emotionele vorming in het algemeen. Intern begeleider en kanjercoördinator zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de scholing en de organisatie.

- Kanjertraining en Kriebels in je buik wordt door iedere leerkracht structureel aangeboden.
- De lessen van de Kanjertraining worden, zoals de beschreven opbouw/volgorde gegeven.
- In iedere groep wordt jaarlijks aandacht besteed aan de “gouden weken” en de “zilveren weken”.
- De leerkracht is vrij in het bepalen van de volgorde van de lessen van Kriebels in je buik. Aan het einde van het schooljaar zijn alle afgesproken lessen gegeven.
- De oefeningen vanuit de Kanjerklapper kunnen volgens inzicht van de leerkracht geboden worden, maar in ieder geval worden ze ingezet tijdens de “gouden weken” en “zilveren weken”.
- In iedere groep zijn de petten en de poster van de Kanjertraining zichtbaar.
- In groepen waar een werkboek van de Kanjertraining beschikbaar is werken alle leerlingen in een origineel werkboek.
- Combinatiegroepen worden ondersteunend, wanneer dit nodig is, zodat de lessen gescheiden aangeboden kunnen worden.
- De leerkrachten van groep 1/2 bepalen samen of leerlingen gegroepeerd worden om de lessen te geven.
- Sociaal emotionele vorming is een vast onderdeel van het lesrooster, één uur per week.
- De kanjercoördinator is samen met de intern begeleider verantwoordelijk voor de kwaliteit van dit specifieke deel van het onderwijs.
- Ouders ontvangen bij de inschrijving, vanuit de directie, een informatiebrief over de Kanjertraining en over de methode Kriebels in je buik.
- Ouders worden d.m.v. de twee wekelijkse infomail, vanuit Social Schools, geïnformeerd over wat er in de klas is besproken en er wordt regelmatig een “info doeblad” vanuit de Kanjertraining verstuurd via Social Schools.

Overzicht van te geven lessen vanuit Kriebels in je buik.

- **Lessen in groep 1:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Hoe zien wij eruit?
 - ☐ In je blootje
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Bij ons thuis
 - ☐ Ik vind jou lief
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Voelt dit fijn of niet?
- **Lessen in groep 2:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Meisjes en jongens
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Wij zijn vriendjes
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Wat voelt fijn en wat niet?
 - ☐ Hoe zeg ik nee?
 - o Voortplanting en gezinsvorming
 - ☐ Hoe worden kindjes geboren?
 - ☐
- **Lessen in groep 3:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Ik ben ik!

- ☐ Meisjes en jongens?
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Mijn thuis
 - ☐ Ik vind het fijn met jou
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Prettig en niet prettig
 - o Voortplanting en gezinsvorming
 - o
 - ☐ Hoe ben jij geboren?
- **Lessen in groep 4:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ In je nakie
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Wie vind ik speciaal?
 - ☐ Ik ben verliefd
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Wat voel ik?
 - ☐ Een ja-, nee- of twijfelgevoel
 - o Voortplanting en gezinsvorming
 - ☐ Hoe ben ik geboren?
- **Lessen in groep 5:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Dit ben ik!
 - ☐ We zijn allemaal anders!
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Zullen we vrienden zijn?
 - ☐ De mensen om me heen
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Wat voor gevoel krijg jij, als....?
 - ☐ Grenzen
- **Lessen in groep 6:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Bloos je van bloot?
 - ☐ De geslachtsdelen
 - o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ☐ Gezocht: een vriend
 - ☐ Verliefd
 - ☐ Verschillende soorten relaties
 - o Wensen en grenzen
 - ☐ Hoe zeg ik ja of nee?
 - ☐ Seksueel over de grens
 - o Voortplanting en gezinsvorming
 - ☐ Het ontstaan en de geboorte van een baby
- **Lessen in groep 7:**
 - o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ☐ Meiden in de puberteit
 - ☐ Jongens in de puberteit

- o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ▣ Vriendschap en verliefdheid
 - ▣ Mannen en vrouwen
 - ▣ Vrouwen en mannen in de media
- o Wensen en grenzen
 - ▣ Internetvrienden
 - ▣ Wat zou jij doen?
- o Voortplanting en gezinsvorming
 - ▣ Wat is seks?

- **Lessen in groep 8:**

- o Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - ▣ Dit ben ik
 - ▣ Puberteit
 - ▣ Geslachtsdelen
 - ▣ Je eigen lichaam
- o Sociale en emotionele ontwikkeling
 - ▣ Verliefdheid en verkering
 - ▣ Verliefdheid en seksuele oriëntatie
- o Wensen en grenzen
 - ▣ Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- o Voortplanting en gezinsvorming
 - ▣ Seks, wat is dat?
 - ▣ Voortplanting
 - ▣ Veilig vrijen

 JARENCYCLUS 				
	Project	Jaar A	Jaar B	Jaar C
aug/sep	Mijn omgeving en ik	Jij en ik 	Samenleving 	Mijn dorp/stad
okt	Kinderboekenweek	Elk jaar een nieuw KBW-themapakket		
nov/dec	St. Juttemis tot party	Herhaal aanbod 		
jan/feb	Maken & gebruiken	Duurzaam leven 	Van handel naar industrie 	Ontwerpen en produceren
mrt/apr	Lente	Zoogdier mens 	Flora en fauna 	Weer en klimaat
mei	Herdenking WOII	Vanaf groep 5 in te plannen		
mei/jun	Wetenschap & techniek	Uitvinders 	Techniek moet je doen! 	Natuurkrachten
jun/jul	Around the world	Wereldse gebieden 	Werelds leven 	Oeroude verhalen

www.leskracht.nl

Bijlage IV

Taal methode Staal

Staal en de conceptkerndoelen burgerschap

Bij burgerschap in het basisonderwijs leren kinderen wat vrijheid en gelijkheid en de grenzen daarvan betekenen. Ze leren die twee waarden te respecteren en na te streven voor ieder lid van de maatschappij. Om dat te kunnen doen is taal cruciaal: taal om te begrijpen wat je om je heen leest en hoort. Taal om woorden te geven aan je gedachten en gevoelens. Taal om in gedachten en gesprekken je inzicht in de maatschappij te verdiepen en dat inzicht op een respectvolle manier te delen met anderen.

Staal is doordrenkt van dit soort taal. Ten eerste is de algemene insteek van Staal dat we kinderen helpen om met een brede en kritische blik naar de wereld en zichzelf te kijken. Dit komt tot uitdrukking in grote hoeveelheden rijke teksten, en in de nieuwe leesdidactiek waarbij kinderen aan de hand van de teksten hun gedachten vormen, hun gedachten onder woorden leren brengen en aangezet worden tot vragen stellen en luisteren naar de ander. Ook de denklessen hebben als hoofddoel dat kinderen hun gedachten leren formuleren, uitwisselen, eventueel bijstellen en reflecteren op dat proces.

Een breed thematisch aanbod

Staal heeft een thematisch aanbod, waarbij de thema's altijd een link hebben met twee andere vakgerelateerde onderwerpen (aardrijkskunde, burgerschap, cultuur en muziek, gezondheid, geschiedenis, natuur en techniek). In alle jaargroepen biedt Staal thema's die zich lenen om extra aandacht te besteden aan burgerschap, zoals de natuurthema's (o.a. Vogels, Insecten, Weer), de gezondheidsthema's (o.a. Lijf, Hersenen, Virussen), de maatschappelijke thema's (o.a. Beroepen, Reclame, Broodje Aap, Wortels, Laat je horen) en de cultuurthema's (o.a. Kleding, Geen kunst, Muziek, Feest, Het podium op, Vroege culturen en Schrijven). De teksten in het domein tekstbegrip (5 lessen per thema) zijn uitgezocht op rijkheid van taal en onderwerp. Kinderen lezen jeugdliteratuur naast teksten over maatschappelijke onderwerpen als de werking van de democratische maatschappij, technologie en media, omgaan met de natuur, het milieu en de planeet en (samen)leven in de toekomst. Illustraties, teksten en clips laten een grote variëteit zien aan mensen, met een grote diversiteit aan talen, culturen, gezinssamenstellingen en identiteiten. Meertaligheid komt op veel plekken op een natuurlijke manier aan bod. Regelmatig krijgen kinderen een kijkje in het leven van leeftijdgenoten in andere levenssituaties en andere landen. In het thema Lekker (groep 5) verdiepen ze zich bijvoorbeeld in de eetgewoonten van kinderen op alle continenten, en hoe er over de wereld verschillend gedacht wordt over 'lekker' en 'vies'. In Nacht (groep 5) leren ze over het leven dicht bij de poolcirkel en in Wortels (groep 7) realiseren ze zich dat vrijwel alle mensen in Nederland wortels hebben in meerdere landen.

Kritisch en onafhankelijk denken

Ook de werkvormen zijn gericht op de ontwikkeling van kritisch en onafhankelijk denken en respectvolle omgang. Bij zowel de lessen tekstbegrip (de lessen 3, 8, A, B en C) als de denklessen (les 9) en de schrijflessen (les 5 en 10) staan meningsvorming, uitwisseling, doorvragen en reflectie centraal. De schrijf- en spreek/luistertaken sluiten aan bij de leefwereld van de kinderen binnen en buiten school.

Kwaliteitskader Burgerschap – OBS De Arcade

Vastgesteld door: Directie **Datum evaluatie:** 28-03-2025 **Geldig voor:** Alle leerlingen en personeel **Wettelijke basis:** Wet verduidelijking burgerschap (1 augustus 2021)

1. Visie en Doelstelling

OBS De Arcade ziet burgerschapsvorming als een integraal onderdeel van onze pedagogische opdracht. Onze visie 'onderwijs met aandacht voor elkaar' vormt de basis. Wij bereiden leerlingen voor op participatie in de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.

Onze kerndoelen:

- Leerlingen ontwikkelen kennis, vaardigheden en houdingen om actief deel te nemen aan de samenleving.
- Leerlingen leren omgaan met diversiteit en verschillen op een respectvolle manier.
- Leerlingen ontwikkelen een eigen mening binnen de kaders van de democratische rechtsstaat.
- De school fungeert als een veilige 'oefenplaats' waar democratische waarden geleefd worden.

Wij hanteren vijf kernwaarden die hieraan leidend zijn: **Betrokkenheid, Nieuwsgierigheid, Zelfstandigheid, Zelfvertrouwen en Samenwerken.**

2. Het Drie-Domeinenmodel

Ons aanbod is doelgericht en samenhangend ingericht volgens de drie wettelijke domeinen.

Domein 1: Democratische Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen hebben kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en fundamentele rechten.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Kennisoverdracht:** Structurele aandacht voor de democratische rechtsstaat, grondwet en mensenrechten binnen de methode *Leskracht* (thema's maatschappij) en *Staal*.
- **Democratisch proces:** Actieve **Leerlingenraad** (groep 5-8) die 8x per jaar vergadert met de directie over schoolbeleid. Leerlingen leren inspraak uitoefenen en besluiten nemen.
- **Specifieke projecten:**
 - *Derde Kamer* (groep 7): Oriëntatie op de Tweede Kamer en Prinsjesdag.
 - *4-5 Mei Denkboek* (groep 7) en *Anne Frank Krant* (groep 8): Historisch bewustzijn en vrijheidseducatie.
 - *Jeugdjournaal*: Wekelijkse bespreking van actuele politieke en maatschappelijke gebeurtenissen (groep 5-8).
- **Houding:** Leerlingen leren het onderscheid tussen feit en mening, onderbouwen van standpunten en respectvol debatteren.

Domein 2: Sociaal-Maatschappelijke Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen ontwikkelen competenties om deel uit te maken van en bij te dragen aan de samenleving.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Sociale veiligheid & Weerbaarheid:** Verplichte wekelijkse **Kanjertraining** (gecertificeerd team). Focus op vertrouwen, pestpreventie, conflicthantering en sociale redzaamheid. Monitoring via het KanVAS-systeem (sociogrammen, vragenlijsten).
- **Participatie & Initiatief:**
 - *Stichting Move* (groep 6-8): Projecten gericht op kansengelijkheid en maatschappelijke actie.
 - *Goede Doelen project* (groep 8): Leerlingen organiseren zelf een actie voor een goed doel.
 - Regels en normen worden mede door leerlingen vastgesteld in de klas.
- **Welbevinden & Communicatie:**
 - *Kriebels in je buik*: Relationele en seksuele vorming, verspreid over het schooljaar.
 - *Dag van de Scheiding*: Specifieke aandacht voor kinderen met gescheiden ouders.
 - *Kindertelefoon-lessen*: 'Praten lucht op' om drempels voor hulpvragen te verlagen.
- **Media & Informatie:** *MediaMasters* en 21st Century Skills (digitale geletterdheid, kritisch omgaan met informatie).

Domein 3: Identiteit en Diversiteit

Doel: Leerlingen hebben kennis over en respect voor verschillen in achtergrond, overtuiging en identiteit.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Openbaar Karakter:** Als openbare school staan wij open voor iedereen. Diversiteit in geloof, cultuur en achtergrond wordt gezien als verrijking.
- **Neutraal maar waarden gedreven:** Leerkrachten geven neutraal onderwijs (geen eigen politieke/religieuze opinie), maar bewaken actief de democratische basiswaarden (gelijkwaardigheid, vrijheid van meningsuiting).
- **Specifieke activiteiten:**
 - *Paarse Vrijdag*: Schoolbrede aandacht voor LHBTIQ+ acceptatie en 'mogen zijn wie je bent'.
 - *Leskracht thema 'Sint Juttemis'*: Kennismaking met diverse religies en levensovertuigingen.
 - *Huisje Boompje Beestje*: Programma over identiteit en anders-zijn (groep 3-5).
- **Omgaan met verschillen:** Expliciete lessenseries over discriminatie, stereotypering en vooroordelen binnen de Kanjertraining en Leskracht.

3. Borging in de Schoolcultuur

Burgerschap is geen los vak, maar doordrenkt de hele schoolcultuur.

- **Voorbeeldgedrag:** Het team leeft de normen van respect, gelijkwaardigheid en open dialoog actief voor.
- **Veilig klimaat:** Er is een duidelijke norm tegen pesten en uitsluiting. Incidenten worden besproken en gebruikt als leermoment (herstelgerichte aanpak).
- **Betrokkenheid omgeving:** Ouders en buurt worden betrokken bij schoolactiviteiten; de school opent haar deuren voor maatschappelijke organisaties.

4. Monitoring en Evaluatie

Om de effectiviteit van het burgerschapsonderwijs te borgen en te verbeteren, hanteren wij de volgende monitoringscyclus:

1. **Kennis & Vaardigheden:** Beoordeling van leerlingproducten (presentaties, muurkranten, rollenspellen) binnen de methode *Leskracht* aan de hand van vaste criteria.
2. **Sociale Veiligheid & Klimaat:** Jaarlijkse monitoring via het **Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS):**
 - a. COTAN-gecertificeerde leerlingvragenlijst.
 - b. Docent- en ouder tevredenheidsonderzoek.
 - c. Sociogrammen per groep.
 - d. Sociale Veiligheidslijst (wettelijke vereiste).
3. **Evaluatiecyclus:** De directie evalueert de uitkomsten van de monitoring jaarlijks (laatst: 28-03-2025) en vertaalt deze naar beleidsmatige bijsturing in het Schoolondersteuningsprofiel en de Schoolgids.

5. Verantwoording

Dit document dient als basis voor de verplichte paragraaf burgerschap in de schoolgids en voor de verantwoording richting de Inspectie van het Onderwijs. Het aanbod is afgestemd op de specifieke populatie van OBS De Arcade (hoog spreidingsgetal) en garandeert een doorgaande lijn van groep 1 tot 8.

Toelichting op de aanpassingen voor de inspectie:

- **Duidelijke structuur:** De indeling in de drie wettelijke domeinen (Democratie, Sociaal-maatschappelijk, Identiteit) is leidend gemaakt. Dit is hoe de inspectie toetst.
- **Scheiding visie en aanbod:** De visie is kort gehouden; de focus ligt op het *concrete aanbod* per domein.
- **Monitoring specifiek gemaakt:** Er is expliciet benoemd *hoe* er gemeten wordt (KanVAS, Leskracht-producten) en dat dit voldoet aan de eis voor sociale veiligheid.
- **Neutraliteit vs. Waarden:** De positie van de leerkracht (neutraal in opinie, maar bewaker van waarden) is scherper geformuleerd, zoals vereist in de huidige wetgeving.
- **Actuele termen:** Gebruik van termen als 'pluriforme samenleving', 'democratische rechtsstaat' en 'doorgaande lijn'.

Advies voor gebruik: Voeg dit document toe als bijlage bij het schoolplan of neem het op in de schoolgids. Zorg dat de genoemde bijlagen (I, II, III, IV uit uw originele tekst) daadwerkelijk beschikbaar zijn voor de inspectie als onderbouwing van de methodieken.

Tot hier hieronder is de samenvatting van onze eigen kwaliteitskaart

Hier is een beknopte samenvatting en analyse van de aangeleverde kwaliteitskaart burgerschap voor OBS De Arcade. Deze structuur helpt om de kernpunten snel te overzien of te gebruiken voor interne communicatie en beleidsdocumenten.

Samenvatting Kwaliteitskaart Burgerschap – OBS De Arcade

1. Visie en Identiteit

- **Kernboodschap:** Burgerschap is geen losstaand vak, maar integraal onderdeel van de pedagogische opdracht ("onderwijs met aandacht voor elkaar").
- **Doel:** Leerlingen voorbereiden op participatie in de samenleving door kennis, vaardigheden en houding te ontwikkelen. De school fungeert als een veilige 'oefenplaats'.
- **Openbaar karakter:** Respect voor diversiteit (geloof, cultuur, achtergrond) en gelijkwaardigheid staan centraal. Leerkrachten blijven neutraal maar dragen wel gezamenlijke democratische waarden uit.
- **Vijf kernwaarden:** Betrokkenheid, Nieuwsgierigheid, Zelfstandigheid, Zelfvertrouwen, Samenwerken.

2. Doelstellingen (SLO-domeinen) Het onderwijsaanbod richt zich op drie wettelijke domeinen:

1. **Democratie:** Kennis van de rechtsstaat, grondwet, mensenrechten en het voeren van discussies.
2. **Sociaal-maatschappelijke competenties:** Samenwerken, conflicten oplossen, regels maken en communiceren.
3. **Identiteit en diversiteit:** Omgaan met verschillen, empathie ontwikkelen en discriminatie herkennen.

3. Onderwijsaanbod en Methodieken De school gebruikt een breed scala aan methoden en activiteiten, verweven in het dagelijkse programma:

- **Basismethodieken:**
 - *Leskracht:* Thematisch werken (schoolbreed) aan wereldoriëntatie en burgerschap.
 - *Staal:* Taalmethode die aansluit bij de thema's van Leskracht.
 - *Kanjertraining:* Wekelijks aandacht voor sociale veiligheid, vertrouwen en weerbaarheid (gecertificeerd team).
- **Specifieke thema's en projecten:**
 - *Relaties & Seksualiteit:* 'Kriebels in je buik' (verspreid over het jaar).
 - *Democratie:* Leerlingenraad (groep 5-8), Derde Kamer (groep 7), 4-5 mei Denkboek & Anne Frank Krant (groep 7-8).
 - *Diversiteit & Inclusie:* Paarse Vrijdag, Dag van de Scheiding, Stichting Move (kansengelijkheid).
 - *Media:* MediaMasters, Jeugdjournaal, 21st Century Skills (digitale geletterdheid).

- *Welbevinden:* Lessen 'Praten lucht op' i.s.m. Kindertelefoon.

4. Populatie en Context

- De school heeft een hoog spreidingsgetal (grote diversiteit in gezinskenmerken). Het aanbod is hierop afgestemd (bijv. specifieke keuzes binnen Kanjertraining en Leskracht per groep).

5. Monitoring en Verantwoording Om de effectiviteit te meten en te borgen, werkt de school met:

- **Leskracht:** Beoordeling van eindproducten op kennis, vaardigheden en houding.
- **Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS):**
 - COTAN-gecertificeerde leerlingvragenlijst.
 - Docent- en oudervragenlijsten.
 - Sociogrammen en Sociale Veiligheidslijsten.
 - Deze data worden gebruikt voor pedagogisch advies en verantwoording aan de inspectie.

Conclusie OBS De Arcade hanteert een doordacht, samenhangend beleid waarbij burgerschap zichtbaar is in de schoolcultuur, het lesaanbod en de monitoring. De combinatie van vaste methodieken (Leskracht, Kanjer) en actuele projecten (Move, Derde Kamer) zorgt voor een doorlopende leerlijn van groep 1 tot 8.

Mogelijke vervolgstappen op basis van deze kaart:

- **Oudercommunicatie:** Maak een één-pager voor de schoolgids of website met de vijf kernwaarden en concrete voorbeelden (zoals Paarse Vrijdag en de Leerlingenraad) zodat ouders zien wat burgerschap in de praktijk betekent.
- **Teamreflectie:** Gebruik de uitkomsten van het KanVAS (sociogrammen/vragenlijsten) als agendapunt in een teamvergadering om te kijken of de gestelde doelen (bijv. "vreedzaam omgaan met verschillen") daadwerkelijk worden behaald.
- **Inspectie-ready:** Zorg dat de verzamelde data uit KanVAS en de eindproducten van Leskracht goed gearriveerd zijn als bewijslast voor de wet verduidelijking burgerschap.

11:05

Kwaliteitskader burgerschap – OBS De Arcade

11:07

Hier is een herschreven versie van de kwaliteitskaart burgerschap voor OBS De Arcade. Deze versie is gestructureerd volgens de actuele wettelijke eisen (Wet verduidelijking burgerschap, geldend vanaf 1 augustus 2021) en de handreikingen van het SLO en de Inspectie van het Onderwijs.

De tekst is beknopter, scherper geformuleerd en expliciet ingedeeld in de drie verplichte domeinen. De kern van uw bestaande visie en aanbod is behouden, maar de structuur is aangepast voor directe compliance.

Kwaliteitskader Burgerschap – OBS De Arcade

Vastgesteld door: Directie **Datum evaluatie:** 28-03-2025 **Geldig voor:** Alle leerlingen en personeel **Wettelijke basis:** Wet verduidelijking burgerschap (1 augustus 2021)

1. Visie en Doelstelling

OBS De Arcade ziet burgerschapsvorming als een integraal onderdeel van onze pedagogische opdracht. Onze visie 'onderwijs met aandacht voor elkaar' vormt de basis. Wij bereiden leerlingen voor op participatie in de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.

Onze kerndoelen:

- Leerlingen ontwikkelen kennis, vaardigheden en houdingen om actief deel te nemen aan de samenleving.
- Leerlingen leren omgaan met diversiteit en verschillen op een respectvolle manier.
- Leerlingen ontwikkelen een eigen mening binnen de kaders van de democratische rechtsstaat.
- De school fungeert als een veilige 'oefenplaats' waar democratische waarden geleefd worden.

Wij hanteren vijf kernwaarden die hieraan leidend zijn: **Betrokkenheid, Nieuwsgierigheid, Zelfstandigheid, Zelfvertrouwen en Samenwerken.**

2. Het Drie-Domeinenmodel

Ons aanbod is doelgericht en samenhangend ingericht volgens de drie wettelijke domeinen.

Domein 1: Democratische Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen hebben kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en fundamentele rechten.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Kennisoverdracht:** Structurele aandacht voor de democratische rechtsstaat, grondwet en mensenrechten binnen de methode *Leskracht* (thema's maatschappij) en *Staal*.
- **Democratisch proces:** Actieve **Leerlingenraad** (groep 5-8) die 8x per jaar vergadert met de directie over schoolbeleid. Leerlingen leren inspraak uitoefenen en besluiten nemen.
- **Specifieke projecten:**
 - *Derde Kamer* (groep 7): Oriëntatie op de Tweede Kamer en Prinsjesdag.
 - *4-5 Mei Denkboek* (groep 7) en *Anne Frank Krant* (groep 8): Historisch bewustzijn en vrijheidseducatie.
 - *Jeugdjournaal*: Wekelijkse bespreking van actuele politieke en maatschappelijke gebeurtenissen (groep 5-8).
- **Houding:** Leerlingen leren het onderscheid tussen feit en mening, onderbouwen van standpunten en respectvol debatteren.

Domein 2: Sociaal-Maatschappelijke Handeling en Vorming

Doel: Leerlingen ontwikkelen competenties om deel uit te maken van en bij te dragen aan de samenleving.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Sociale veiligheid & Weerbaarheid:** Verplichte wekelijkse **Kanjertraining** (gecertificeerd team). Focus op vertrouwen, pestpreventie, conflicthantering en

sociale redzaamheid. Monitoring via het KanVAS-systeem (sociogrammen, vragenlijsten).

- **Participatie & Initiatief:**
 - *Stichting Move* (groep 6-8): Projecten gericht op kansengelijkheid en maatschappelijke actie.
 - *Goede Doelen project* (groep 8): Leerlingen organiseren zelf een actie voor een goed doel.
 - Regels en normen worden mede door leerlingen vastgesteld in de klas.
- **Welbevinden & Communicatie:**
 - *Kriebels in je buik*: Relationele en seksuele vorming, verspreid over het schooljaar.
 - *Dag van de Scheiding*: Specifieke aandacht voor kinderen met gescheiden ouders.
 - *Kindertelefoon-lessen*: 'Praten lucht op' om drempels voor hulpvragen te verlagen.
- **Media & Informatie:** *MediaMasters* en 21st Century Skills (digitale geletterdheid, kritisch omgaan met informatie).

Domein 3: Identiteit en Diversiteit

Doel: Leerlingen hebben kennis over en respect voor verschillen in achtergrond, overtuiging en identiteit.

Aanbod op OBS De Arcade:

- **Openbaar Karakter:** Als openbare school staan wij open voor iedereen. Diversiteit in geloof, cultuur en achtergrond wordt gezien als verrijking.
- **Neutraal maar waarden gedreven:** Leerkrachten geven neutraal onderwijs (geen eigen politieke/religieuze opinie), maar bewaken actief de democratische basiswaarden (gelijkwaardigheid, vrijheid van meningsuiting).
- **Specifieke activiteiten:**
 - *Paarse Vrijdag*: Schoolbrede aandacht voor LHBTIQ+ acceptatie en 'mogen zijn wie je bent'.
 - *Leskracht thema 'Sint Juttemis'*: Kennismaking met diverse religies en levensovertuigingen.
 - *Huisje Boompje Beestje*: Programma over identiteit en anders-zijn (groep 3-5).
- **Omgaan met verschillen:** Expliciete lessenseries over discriminatie, stereotypering en vooroordelen binnen de Kanjertraining en Leskracht.

3. Borging in de Schoolcultuur

Burgerschap is geen los vak, maar doordrenkt de hele schoolcultuur.

- **Voorbeeldgedrag:** Het team leeft de normen van respect, gelijkwaardigheid en open dialoog actief voor.
- **Veilig klimaat:** Er is een duidelijke norm tegen pesten en uitsluiting. Incidenten worden besproken en gebruikt als leermoment (herstelgerichte aanpak).
- **Betrokkenheid omgeving:** Ouders en buurt worden betrokken bij schoolactiviteiten; de school opent haar deuren voor maatschappelijke organisaties.

4. Monitoring en Evaluatie

Om de effectiviteit van het burgerschapsonderwijs te borgen en te verbeteren, hanteren wij de volgende monitoringscyclus:

1. **Kennis & Vaardigheden:** Beoordeling van leerlingproducten (presentaties, muurkranten, rollenspellen) binnen de methode *Leskracht* aan de hand van vaste criteria.
2. **Sociale Veiligheid & Klimaat:** Jaarlijkse monitoring via het **Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS):**
 - a. COTAN-gecertificeerde leerlingvragenlijst.
 - b. Docent- en ouder tevredenheidsonderzoek.
 - c. Sociogrammen per groep.
 - d. Sociale Veiligheidslijst (wettelijke vereiste).
3. **Evaluatiecyclus:** De directie evalueert de uitkomsten van de monitoring jaarlijks (laatst: 28-03-2025) en vertaalt deze naar beleidsmatige bijsturing in het Schoolondersteuningsprofiel en de Schoolgids.

5. Verantwoording

Dit document dient als basis voor de verplichte paragraaf burgerschap in de schoolgids en voor de verantwoording richting de Inspectie van het Onderwijs. Het aanbod is afgestemd op de specifieke populatie van OBS De Arcade (hoog spreidingsgetal) en garandeert een doorgaande lijn van groep 1 tot 8.

Toelichting op de aanpassingen voor de inspectie:

- **Duidelijke structuur:** De indeling in de drie wettelijke domeinen (Democratie, Sociaal-maatschappelijk, Identiteit) is leidend gemaakt. Dit is hoe de inspectie toetst.
- **Scheiding visie en aanbod:** De visie is kort gehouden; de focus ligt op het *concrete aanbod* per domein.
- **Monitoring specifiek gemaakt:** Er is expliciet benoemd *hoe* er gemeten wordt (KanVAS, Leskracht-producten) en dat dit voldoet aan de eis voor sociale veiligheid.
- **Neutraliteit vs. Waarden:** De positie van de leerkracht (neutraal in opinie, maar bewaker van waarden) is scherper geformuleerd, zoals vereist in de huidige wetgeving.
- **Actuele termen:** Gebruik van termen als 'pluriforme samenleving', 'democratische rechtsstaat' en 'doorgaande lijn'.